

تکنولوژی پشم و پوست

تالیف

دکتر جمال سیف دواتی

دکتر رضا سیدشریفی

(اعضای هیئت علمی دانشگاه محقق اردبیلی)

واحد استان اردبیل

انتشارات جهاد دانشگاهی استان اردبیل

۱۳۹۵

شابک

978-600-96868-9-6 : ۱۴۰۰۰ ریال

شماره کتابشناسی ملی : ۴۵۲۶۷۹۴

مشخصات نشر : اردبیل: جهاد دانشگاهی، واحد اردبیل، ۱۳۹۵.

عنوان و نام پدیدآور : تکنولوژی پشم و پوست/ تألیف جمال سیفدواتی، رضا سیدشریفی.

مشخصات نشر : اردبیل: جهاد دانشگاهی، واحد اردبیل، سازمان انتشارات، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری : ۱۵۰ ص: مصور(رنگی)، جدول.

یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۴۷ - ۱۵۰.

موضوع : الیاف حیوانی

موضوع : Animal fibers

موضوع : پشم

موضوع : Wool

موضوع : پوست (فراورده)

موضوع : Hides and skins

موضوع : چرم

موضوع : Leather

رده بندی دیویی : ۶۶۱

رده بندی کنگره : ۱۳۰۵/۳: ۳۱۵۴۵/۳

سرشناسه : دواتی جمال، ۱۳۴۰ -

شناسه افزوده : سیدشریفی، رضا، ۱۳۵۷ -

شناسه افزوده : جهاد دانشگاهی، واحد اردبیل، سازمان انتشارات

وضعیت فهرست نویسی : فیا

تکنولوژی پشم و پوست

مولف: دکتر جمال سیف دواتی، دکتر رضا سیدشریفی

صفحه آرای و طراح جلد: محمود تروش

ناشر: انتشارات جهاد دانشگاهی استان اردبیل

چاپ: اول - ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۸۶۸-۹-۶

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

واحد استان اردبیل

نشانی انتشارات: اردبیل - شهرک کارشناسان - میدان شفا، تلفن: ۳۳۷۴۹۵۰۶، رایانامه: ard.chap@chmail.ir

نشانی سازمان انتشارات: تهران - خیابان انقلاب اسلامی - خیابان فخررازی - خیابان شهدای ژاندارمری - پلاک ۷۲، تلفن: ۶۶۹۵۲۹۴۸

مرکز پخش: اردبیل - خیابان دانشگاه - جنب دانشگاه محقق اردبیلی، تلفن: ۳۳۵۱۸۴۳۰

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: پشم
۱۵	مقدمه و کلیات پشم
۱۸	تاریخچه پشم
۲۲	ارزش تجاری پشم
۲۳	نقش پرورش گوسفند در زندگی انسان
۲۳	نقش پرورش گوسفند در اقتصاد کشاورزی
۲۴	جایگاه گوسفند در رده بندی سیستماتیک جانوری
۲۴	سیر تکامل نژادهای گوسفند
۲۵	گونه اویس آمون ج. گوسفندان اهلی امروزی
۲۹	تقسیم بندی گوسفند
۲۹	تیپ و خواص پشم (فاکتور ادراک طرافت تار)
۳۰	دسته نژاد مرینها و انواع آن
۳۲	دسته نژاد پشم بلند و انواع آن
۳۳	دسته نژاد پشم کوتاه و انواع آن
۳۴	دسته نژاد پشم درهم یا مخلوط و انواع آن
۳۶	ویژگی‌های پشم
۳۸	ساختمان تار پشم
۳۹	ساختمان تار پشم از بیرون به داخل: کوتیکول (Cuticle)
۴۱	ساختمان تار پشم از بیرون به داخل: انواع کوتیکول
۴۳	ساختمان تار پشم از بیرون به داخل: کورتکس (Cortex)
۴۴	ساختمان تار پشم از بیرون به داخل: مغز یا مدولا (Medulla)
۴۸	مراحل دوره رشد فولیکول رسیده تار پشم
۴۹	چگونگی رویش تار پشم
۵۲	انواع توده فولیکولی
۵۶	انواع تارپشم
۵۸	خواص تار پشم
۵۸	ظرافت (قطر) Diameter

۵۹	استاندارد و سیستم های درجه بندی قطر تار پشم
۶۰	جعد (پیچش) Crimp
۶۵	تراکم و تجانس
۶۶	عرق و چربی پشم خالص (راندمان)
۶۶	لانولین (چربی پشم)
۶۷	خواص فیزیکوشیمیایی چربی پشم
۶۹	دو روش برای به بدست آوردن لانولین
۶۹	عوامل موثر بر استاندارد سازی پشم
۷۰	رنگ طبیعی پشم
۷۰	نمدی شدن
۷۲	جذب رطوبت
۷۲	درخشندگی الیاف
۷۲	وزن مخصوص الیاف
۷۳	خواص فیزیولوژیکی پشم
۷۵	خواص فیزیکی پشم
۷۶	ترکیبات شیمیایی پشم
۸۰	وظایف اسید آمینه ها در پشم
۸۰	واکنش های شیمیایی پشم
۸۱	تولید و استحصال پشم
۸۲	روش های پشم چینی
۸۷	تفاوت موهر ، کشمیر و پشم
۸۷	ابریشم
۸۹	الیاف مصنوعی
۹۰	ریسندگی و تابندگی (نخ) خامه پشم
۹۲	رنگرزی پشم
۹۳	رنگزهای طبیعی
۹۶	اهمیت رنگ های گیاهی
۱۰۳	فصل دوم: پوست و چرم
۱۰۵	تاریخچه پوست
۱۱۱	مشکلات صنعت چرم کشور

۱۱۲.....	سهم ایران از پوست سبک و قابل استفاده در صنعت چرم جهان
۱۱۳.....	ساختمان پوست
۱۱۵.....	موارد استعمال پوست
۱۱۶.....	پوست قره گل و انواع آن
۱۱۹.....	انواع پوست عمل آوری شده
۱۲۰.....	عوامل موثر در مرغوبیت پوست
۱۲۰.....	معایب و نقایص در پوست
۱۲۲.....	چرم و تعریف آن
۱۲۳.....	روش های جداسازی پوست حیوانات برای شروع چرمسازی
۱۲۴.....	روش های پوست گیری
۱۲۵.....	پوست گیری به روش دستی
۱۲۵.....	پوست گیری به روش ماشینی و با کمک دست
۱۲۷.....	انواع چرم بر اساس حیوان
۱۲۸.....	انواع و اقسام محصولات چرم
۱۲۸.....	دید کلی انواع چرم
۱۳۱.....	مراحل چرم سازی
۱۳۱.....	مرحله ۱- خیساندن و شستشو
۱۳۲.....	مرحله ۲- آهک دهی
۱۳۳.....	مرحله ۳- لاش زدایی
۱۳۳.....	مرحله ۴- مو گیری
۱۳۳.....	مرحله ۵ و ۶- آهک گیری و آنزیم دهی
۱۳۴.....	مرحله ۷- دباغی
۱۳۴.....	صنعت دباغی
۱۳۵.....	دباغی با مواد گیاهی
۱۳۵.....	دباغی با مواد شیمیایی
۱۳۷.....	تشخیص چرم اصل از بدل یا مصنوعی
۱۴۱.....	مسائل صنعت چرم
۱۴۵.....	فهرست منابع

با توجه به جایگاه فرش و صنعت قالی در اقتصاد کشاورزی و فرهنگ کشور و تامین مواد اولیه این صنعت از بخش کشاورزی و دامی، صاحب نظران و متخصصین علوم دامی درباره الیاف دامی و پوست کتاب‌های از منظر، این بخش از تولیدات حیوانی از سال‌های خیلی پیش تر منتشر نموده اند، از جمله آنها می توان کتاب پشم شناسی تالیف آقای دکتر ناصر کاشانیان در سال ۱۳۵۱ و کتاب فرآورده های دامی، تالیف دکتر محمد ستاری، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۷ و کتاب رشد پشم، آسیب ها و معایب آن ترجمه سرکار خانم مهندس صالحی در سال ۱۳۷۹ نام برد. همچنین سابقه ایران در تولید کرک، پوست، چرم و محصولات فرعی مشابه، لازم است تا دانشجویان رشته علوم دامی با علم الیاف دامی بیشتر آشنا شوند. لغت تکنولوژی باعث تداعی این معنی در ذهن می شود که علوم کاربردی در این مقوله مطرح گردد. بنابراین یکی از اهداف کتاب حاضر جمع آوری علوم و دانسته های کاربردی در حوزه الیاف دامی است. در خصوص اهمیت موضوع جای دارد در دانشکده های کشاورزی و گرایش علوم دامی، به بحث تولید مواد اولیه مرغوب و آرایه درس تکنولوژی پشم و پوست بیشتر پرداخته شود. بر ما به عنوان متخصصین علوم دامی، تولید مواد اولیه با کیفیت تا رسیدن به درب کارخانه است. از آن به بعد وظیفه کارشناسان نساجی، ریسندگی، رنگرزی، قالی بافان، چرم سازی غیره است که با معیاری کیفیت را تولید کنند و پروسه را به اتمام برسانند. نکته ظریف اینجا است که در حین فرآیند محصولات فرعی از ماده خام به محصول نهایی، یکسری ویژگی هایی خاص باید در ماده خام وجود داشته باشد که بایستی در مزرعه پرورش به آنها توجه شود و پس از آن جبران هر گونه نواقص ماده اولیه، در کارخانه امکان پذیر نیست. در این مرحله است که نقش کارشناسان علوم دامی در توجه به پشم، کرک، مو و پوست بیشتر نمایان می شود. خوشبختانه درس "تکنولوژی الیاف دامی و پوست" در سالهای اخیر از دانشگاه های کشور بعنوان درس اختیاری در دانشکده های کشاورزی آرایه می گردد. امید است تا به تازگی بخشی از مافات و نقایص موجود را داشته باشد. بنا بر این ما را بر آن داشت که مطالب و سوابق آموزشی و کلاسیک گرد هم آمده در قالب کتاب حاضر برای استفاده علاقمندان، نظام بهره برداران و دانشجویان عزیز قرار گرفته شود. کتاب حاضر به نظر می رسد تلاشی است تا اندوخته های علمی متخصصین با تجربه و نسل پیشین دامپروری به نسل جدید دانشجویان رشته علوم دامی منتقل شود که این امر در راستای چالش اصلی تحقیقات الیاف دامی، آگاه سازی تصمیم گیرندگان و ترسیم کنندگان نقشه راه تحقیقات علمی و جامعه علمی علوم دامی نسبت به سرمایه گذاری روی تحقیقات و نیز تربیت دانشجویان و پژوهشگران جدیدی است که ادامه دهنده راه محققین پیشین می باشد.